

Kwaliteit vergt keuzes

Bestuurscharter Lerarenopleidingen

HPO- Stuurgroep businessplan beleidsagenda lerarenopleiding

dhr. J.M.M. Elbers	Hogeschool INHOLLAND (Voorzitter)
dhr. drs. M.J.G. Bormans	Hogeschool van Arnhem en Nijmegen
mevr. drs. A. Buys	ADEF
dhr. drs. G.J. van Drielen	Hogeschool Rotterdam
dhr. drs. A.B. de Graaf	HBO-raad
dhr. dr. ir. J.W.M.A. Houben	Fontys Hogescholen Eindhoven
mevr. drs. S.M. Knottnerus	HBO-raad
dhr. H.C.M. Mulders	Hogeschool Edith Stein/Onderwijscentrum Twente
dhr. drs. J.M.J.W. Paulussen	HBO-raad (Secretaris)
dhr. F.C.M. Rokebrand	LOBO
mevr. dr. J. Snippe MBA	Hogeschool INHOLLAND

HPO Programmalijnmanagers en adviseurs

dhr. P.M. Adriaansen	Hogeschool van Arnhem en Nijmegen - Pabo Instituut (Domeincompetenties)
dhr. mr.dr.s. J.G. Bekker	HBO-raad (Juridisch advies)
dhr. B.J. Blanken	Hogeschool Edith Stein/Onderwijscentrum Twente (Domeincompetenties)
dhr. drs. J. Haan	Fontys Hogescholen Pabo - Eindhoven (Toetsing)
dhr. P. Hennissen	Fontys Hogescholen Sittard - Lerarenopleidingen (Domeincompetenties)
dhr. J.I. Jongejan	Noordelijke Hogeschool Leeuwarden (Kwaliteitszorg)
mevr. drs. S.M. Knottnerus	HBO-raad (Masteropleidingen)
dhr. D. van der Veen	Hogeschool Utrecht (Domeincompetenties)

Voorwoord

In 2005 hebben de hogescholen met de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap afspraken gemaakt over de versterking van de kwaliteit van de lerarenopleidingen. Dit heeft geleid tot de beleidsagenda lerarenopleidingen 2005 – 2008 “Meer kwaliteit en differentiatie: de lerarenopleidingen aan zet”. Deze heeft ten doel de kwaliteit van de lerarenopleidingen verder te verhogen.

In het verlengde hiervan hebben de hogescholen de uitwerking van deze beleidsagenda voortvarend ter hand genomen. Er is een stuurgroep samengesteld die leiding heeft gegeven aan een proces dat vele resultaten heeft opgeleverd. Dit varieert van het opstellen van de competenties waaraan afgestudeerde leraren moeten voldoen, de ontwikkeling van toetsen op de terreinen van de reken- en taalvaardigheid en verschillende kwaliteits-eisen die gesteld kunnen worden aan bijvoorbeeld EVC-procedures of de wijze van toetsing.

Een groot aantal deskundigen vanuit de lerarenopleidingen en daarbuiten is hierbij betrokken. Regelmatig heeft de stuurgroep met de colleges van bestuur van de hogescholen overleg gevoerd over de voortgang en de bereikte resultaten.

Bij de afronding van de werkzaamheden hebben de hogescholen besloten om een samenhangend document op te stellen waarin alle bestuurlijke afspraken en de hieraan ten grondslag liggende producten zijn opgenomen. Dit bestuurscharter is op 6 oktober 2006 met algemene stemmen vastgesteld door de Algemene Vergadering van de HBO-raad. Deel A omvat de bestuurlijke afspraken, deel B de onderliggende documenten. Het bestuurscharter heeft een werkingsduur tot 1 november 2008.

Het bestuurscharter is op 7 november 2006 aangeboden aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap mevrouw M.J.A. van der Hoeven.

Doekle Terpstra,
voorzitter HBO-raad

Jos Elbers,
voorzitter stuurgroep beleidsagenda

Domeincompetenties

Een van de afspraken in de beleidsagenda is dat de hogescholen zoveel mogelijk samen eenduidig het hbo-bachelorniveau bepalen. Daartoe hebben de hogescholen domeincompetenties geformuleerd die zijn gebaseerd op zowel de Dublin-descriptoren als de SBL-competenties. De Dublin-descriptoren bepalen het bachelor-niveau terwijl de SBL-competenties de startkwalificaties van leraren beschrijven. De hogescholen hebben afgesproken de in bijlage A geformuleerde domeincompetenties te hanteren bij de inrichting van het onderwijs.

Hiermee willen de lerarenopleidingen aan iedereen duidelijk maken hoe zij instaan voor de inhoud van de opleiding, hoe zij de brede inzetbaarheid van afgestudeerden garanderen en tevens voldoende ruimte bestaat voor specifieke vragen vanuit de regio.

De hogescholen achten het noodzakelijk om binnen zowel de lerarenopleidingen basisonderwijs als de tweedegraads lerarenopleidingen een aantal uitstrooprofielen te onderscheiden. Hierdoor kan een goed evenwicht worden bewerkstelligd tussen een brede beroepsvoorbereiding en een nadere profilering in de diepte.

Bacheloropleiding tot leraar Basisonderwijs (Pabo)

De hogescholen zijn overeengekomen dat de Bacheloropleidingen tot leraar Basisonderwijs werken vanuit de volgende gemeenschappelijk competentieprofielen:

- **Profilering Jonge Kind**
Deze profilering kent een specifieke accentuering en verdieping ten aanzien van de brede domeinen ontwikkelingspsychologie, pedagogiek en didactiek
 - **Profilering Oudere Kind**
Deze profilering kent een specifieke accentuering en verdieping ten aanzien van specifieke vak- of leergebieden toegespitst op de leeftijdsgroep
- Daarenboven kunnen de hogescholen deze competentieprofielen nader inkleuren op basis van regionale behoeftes en identiteit.

Preambule

In dit bestuurscharter hebben de hogescholen ten aanzien van de lerarenopleidingen vastgelegd hoe ze de kwaliteit van de opleidingen verhogen, op welke wijze zij het niveau van hun opleidingen borgen, welke differentiaties in elk geval worden aangebracht en op welke afspraken ze aangesproken kunnen worden.

Bacheloropleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad (tweedegraads lerarenopleidingen)

De hogescholen zijn overeengekomen dat de Bacheloropleidingen tot tweede graads leraar werken vanuit de volgende gemeenschappelijk competentieprofielen:

- **Profilering Vakinhoudelijke Vorming**
Deze profilering richt zich op de specifieke accentuering en verdieping in een schoolvak
 - **Profilering Beroepspraktijk Vorming**
Deze profilering richt zich op de specifieke accentuering en verdieping in de beroepspraktijk en de beroepsgerichte didactiek
 - **Profilering Zorgontwikkeling**
Deze profilering richt zich op de specifieke accentuering en verdieping in de systematische beroepsgerichte zorgverlening
- Daarenboven kunnen de hogescholen deze competentieprofielen nader inkleuren op basis van regionale behoeftes en identiteit.

Overleg tussen lerarenopleidingen basisonderwijs, tweedegraads en veld

De hogescholen verplichten zich om de specifieke invulling van de bovenbedoelde profileringen in nauwe samenspraak met het werkveld tot stand te laten komen.

Onderhoud

De hogescholen beschouwen domeincompetenties als een dynamisch geheel dat onderhevig is aan externe invloeden. De domeincompetenties zullen minimaal één keer per drie jaar onderwerp van bespreking binnen de sector (lerarenopleidingen en afnemend werkveld) zijn met het oog op eventuele actualisering.

Verantwoordingsplicht

De hogescholen erkennen dat uitsluitend met betrekking tot de geformuleerde domeincompetenties een hogeschool om moverende redenen kan afwijken van de bindende afspraken in het bestuurscharter. In dit geval dient de hogeschool deze keuze openbaar te verantwoorden. Daarbij worden de inhoudelijke gevolgen van deze keuze omschreven.

Verhoging instroomniveau reken- en taalvaardigheid

De beleidsagenda omvat afspraken over de verhoging van het instroomniveau reken- en taalvaardigheid van studenten van de lerarenopleidingen basisonderwijs. In het verlengde van de beleidsagenda heeft de minister toegezegd zorg te zullen dragen voor een substantiële verhoging van deze reken- en taalvaardigheid. Dit zal gerealiseerd zijn bij de instroom in het studiejaar 2008-2009 en vraagt om een actieve rol van het voortgezet onderwijs en het middelbaar beroepsonderwijs.

Als tussenstap zijn de lerarenopleidingen basisonderwijs overeengekomen om een landelijke toets in te voeren die de reken- en taalvaardigheid meet. Een voldoende resultaat op deze toets is een noodzakelijke voorwaarde voor de toelating tot de postpropedeutische fase.

In het bijzonder zijn de opleidingen het volgende overeengekomen:

- Met ingang van het studiejaar 2006-2007 een landelijk bindend studieadvies rekenvaardigheid in te voeren dat gebaseerd is op de landelijke cesuur die door een representatieve groep vertegenwoordigers van de Pabo's bepaald is;
- Met ingang van het studiejaar 2007-2008 een landelijk bindend studieadvies voor taalvaardigheid in te voeren dat gebaseerd is op de landelijke cesuur die in de loop van het studiejaar 2006-2007 door een representatieve groep vertegenwoordigers van de Pabo's bepaald zal worden;
- In het studiejaar 2006-2007 te werken met een bindend oordeel voor taalvaardigheid waarbij de score door de individuele instelling bepaald wordt;
- De lerarenopleidingen basisonderwijs koppelen de uitslag van de toets aan een jaarlijks, vast te stellen landelijke norm. Deze landelijke norm zal door iedere lerarenopleiding basisonderwijs als strikte ondergrens worden toegepast;
- Toelating tot de postpropedeutische fase van de lerarenopleiding basisonderwijs is slechts mogelijk indien de student aan kan tonen dat hij de landelijk vastgestelde norm gehaald heeft;
- Een student die de landelijke norm voor de reken- en taalvaardigheidstoets niet heeft gehaald, wordt bij geen van de andere lerarenopleidingen basisonderwijs toegelaten tot de postpropedeutische fase;
- In het studiejaar 2006-2007 zal de diagnostische rekentoets voor uiterlijk oktober 2006 zijn afgenomen;
- In het studiejaar 2006-2007 zal een diagnostische taaltoets voor uiterlijk december 2006 zijn afgenomen;
- In de studiejaar 2007-2008, 2008-2009 zullen de diagnostische reken- en taalvaardigheidstoets voor uiterlijk 1 oktober 2007 en voor uiterlijk 1 oktober 2008 zijn afgenomen.

Kwaliteitsstandaard Eerder Verworven Competenties (EVC)

In de beleidsagenda zijn afspraken gemaakt over de kwaliteit en betrouwbaarheid van EVC-procedures. Hogescholen hebben een kwaliteitsstandaard voor EVC procedures ontwikkeld die duidelijk maakt hoe de individuele kwaliteit van instromende studenten zonder mbo/havo diploma of met relevante werkervaring wordt vastgesteld (bijlage B). Conform deze kwaliteitsstandaard voldoet een EVC-procedure aan de volgende voorwaarden:

- de opleiding heeft een duidelijke en consistente visie geformuleerd op opleiden en beoordelen;
- de opleiding heeft beschreven waartoe de erkenning leidt;
- de opleiding heeft de rechten van de individuele deelnemers aan de EVC procedure beschreven;
- de opleiding heeft de EVC procedure en daarbij gebruikte instrumenten omschreven;
- de opleiding heeft beschreven hoe de kwaliteit van de beoordelaars wordt gegarandeerd;
- de opleiding heeft omschreven hoe de kwaliteit van de EVC procedures kan worden gehandhaafd.

De hogescholen hebben afgesproken deze kwaliteitsstandaard EVC als leidraad bij de lerarenopleidingen te zullen gebruiken. Daartoe zijn zij overeengekomen om over de EVC toepassingspraktijk te rapporteren in het zelfevaluatie rapport dat in het kader van het accreditatieproces wordt opgesteld.

Kwaliteitscriteria toets- en examenregelingen

Om het civiel effect van het getuigschrift van de lerarenopleidingen te garanderen, hebben de hogescholen, in het verlengde van de beleidsagenda, afgesproken dat de lerarenopleidingen de uitgangspunten zullen gebruiken die zijn neergelegd in het document Kwaliteitscriteria Toets- en Examenregelingen (bijlage C). De lerarenopleidingen zullen zich op basis van deze afspraak in de visitatierapporten verantwoorden over de wijze waarop de volgende criteria zijn uitgewerkt:

- de wettelijke en niveauvereisten;
- de beschrijving van de kwaliteitseisen van het beoordelingsinstrumentarium dat door de hogeschool wordt gebruikt;
- de hogeschoolregeling waarin de kwaliteit van de beoordeling wordt beschreven en gegarandeerd;
- de hogeschoolregeling waarmee de onafhankelijkheid van een examencommissie gewaarborgd kan worden;
- de beschrijving in een toetsplan van de wijze waarop, indien er door een hogeschool is gekozen voor curriculumonafhankelijkheid, deze onafhankelijkheid geborgd is.

Kwaliteitszorg

In de beleidsagenda is afgesproken dat de hogescholen er voor zullen zorgdragen dat zij beschikken over een goed functionerend en gedragen systeem van interne kwaliteitszorg. In het kader van dit bestuurscharter garanderen de hogescholen dat bij de accreditatie van de lerarenopleidingen de kwaliteitszorgsystemen in orde bevonden zullen worden. Goede kwaliteitszorgsystemen zijn essentieel voor de ontwikkeling en de borging van de kwaliteit van de opleidingen. De lerarenopleidingen hebben een samenhangend systeem van kwaliteitsindicatoren ontwikkeld (bijlage D). Met behulp van deze kwaliteitsindicatoren zullen de lerarenopleidingen in 2007 hun kwaliteitssystemen analyseren. De uitkomsten van deze analyse zijn in 2007 onderwerp van bespreking binnen de sector.

Masteropleidingen

In de beleidsagenda hebben de hogescholen het belang van professionele educatieve masters vastgelegd. In het kader van loopbaanontwikkeling en om goed toegerust te zijn voor de complexe taken die het leraarsberoep in toenemende mate met zich meebrengt, is een aantrekkelijk stelsel van dergelijke bekostigde masteropleidingen essentieel. Vanuit de beleidsagenda lerarenopleidingen is hiertoe het document Samenhangend Stelsel van Educatieve Masteropleidingen ontwikkeld (bijlage E).

In dit document worden de voortgezette opleidingen die zijn omgezet in bekostigde masteropleidingen helder ten opzichte van elkaar gepositioneerd.

De hogescholen hebben in het kader van dit bestuurscharter afgesproken dit samenhangend stelsel als uitgangspunt voor bekostigde professionele educatieve masters te gebruiken. De hogescholen verzoeken de minister dit uitgangspunt over te nemen.

Uitgebreid beraad met het werkveld over dit samenhangende stelsel heeft geleerd dat er grote behoefte bestaat aan een op masterniveau opgeleide leraar, die op basis van verkregen werkervaring inhoudelijk en organisatorisch sturing kan geven aan innovatie en implementatie binnen de scholen. Binnen de huidige bekostigde professionele masteropleidingen ontbreekt deze loot aan de stam, die tevens uitdrukkelijk afwijkt van bestaande academische en theoretisch gerichte masteropleidingen. De hogescholen hebben daarom, in samenwerking met het werkveld, het competentieprofiel voor deze professionele Master Leren en Innoveren ontwikkeld. De hogescholen hebben deze professionele masteropleiding aan het samenhangend stelsel van educatieve masteropleidingen toegevoegd. De hogescholen bepleiten deze nieuwe educatieve mastervariant ook voor bekostiging in aanmerking te laten komen. Daarnaast willen de hogescholen met de minister in gesprek over de verhoging van het bekostigingsniveau van de educatieve masteropleidingen.

